

درک مهارت‌های حرکتی در کودکان دارای کنش‌پریشی، بیش‌فعالی با نقص توجه، اوتیسم و سایر ناتوانی‌های یادگیری

افسانه محمدی

یا نقص توجه، اوتیسم و سایر ناتوانی‌های یادگیری را به رشته تحریر درآورده که با کوشش دکتر غلامرضا لطفی، فؤاد نیک‌نسب و حسن باغنده ترجمه شده است.

کتاب حاضر طوری طراحی شده است که توصیه‌های تجربی و محتوای مرجعی را در اختیار والدین، معلمان، درمانگران و سایر کسانی قرار می‌دهد که با کودکان دارای تأخیر رشدی خفیف تا متوسط و تأثیرگذار بر مهارت‌های حرکتی‌شان سروکار دارند. این کتاب به‌صورت تخصصی برای معرفی نیازهای کودکان دارای هماهنگی ضعیف، علی‌رغم داشتن رشد طبیعی در سایر ابعاد یا همراه با اختلالات رشدی مشخص در کودکی شامل اختلال بیش‌فعالی همراه با نقص توجه (ADHD)، کنش‌پریشی یا اختلال هماهنگی رشدی (DCD)، ناتوانی‌های خاص یادگیری، اوتیسم و اختلال رشدی فراگیر نوشته شده است، اما بعضی از پیشنهادها ممکن است برای کودکان دارای مشکلات رشدی عمده و تأثیرگذار بر رشد و کنترل حرکتی مثل فلج مغزی یا کم‌توانی ذهنی نیز مفید باشد. این کتاب در قالب دو بخش و هفت فصل تنظیم شده است. بخش اول که درک ماهیت مهارت‌های حرکتی را در برمی‌گیرد، در سه فصل تنظیم شده است. فصل اول به مهارت‌های برجسته رشد حرکتی طبیعی پرداخته و آن را به‌عنوان ابزاری برای تخمین درجه تأخیر رشدی کودک مورد نظر بررسی کرده است. این فصل به بحث درباره علائم اجتماعی تأخیر در رشد حرکتی می‌پردازد. همچنین به خواننده کمک می‌کند تا تصمیم بگیرد که آیا علائم مهمی برای نگرانی وجود دارد و آیا ارجاع برای معاینات تخصصی لازم است. در این فصل به رشد حرکتی طبیعی، تأخیر یا نقص در رشد حرکتی، مهارت‌های کارکردی بینایی، اختلالات گفتاری به تفصیل پرداخته شده است. یافتن کمک‌های حرفه‌ای موضوعی است که در فصل دوم به آن پرداخته شده است. فصل دوم بیان می‌کند که در صورت وجود علائم نگران‌کننده، کمک‌های بیشتر را چه زمانی و از کجا دریافت کنیم. این فصل به توصیف نقش متخصصان مختلف و انواع آزمون‌ها و روش‌های مورد استفاده برای ارزیابی کودک می‌پردازد. فصل سوم شامل

● نویسنده: لیلا ای. کورتز

● مترجمان: دکتر غلامرضا لطفی، فؤاد نیک‌نسب و حسن باغنده

● انتشارات: ریرا

● تلفن: ۶۶۴۹۳۳۴۸

بسیاری از اختلالات رشدی دوران کودکی مثل اوتیسم، اختلال نقص توجه (ADD) و سایر ناتوانی‌های یادگیری دارای علائم مشخصه‌ای هستند که مشکلات هماهنگی بدنی را نیز شامل می‌شوند. تشخیص کودکی که با مشکلات هماهنگی دست و پنجه نرم می‌کند، دشوار نیست. این کودک اگرچه ممکن است از ظاهری طبیعی برخوردار باشد، اما پیوسته توجه هم‌تیمی‌ها و بزرگ‌ترها را به خود جلب می‌کند، زیرا هر چیزی را که برمی‌دارد از دستش می‌افتد، در عبور از کوچک‌ترین موانع با آن‌ها برخورد می‌کند و در اثر کوچک‌ترین برخورد به زمین می‌افتد، چون ناشیگری جسمانی دارد. برای چنین کودکانی مشکلاتی مثل داشتن عزت نفس پایین کاملاً طبیعی است، در حالی که از آنان انتظار می‌رود که به‌خصوص در سال‌های اول کودکی در اجتماعی که ارزش قهرمانی و سایر فعالیت‌های بدنی بسیار بالاست به رقابت بپردازند. توانایی هماهنگ کردن حرکت بدن به‌طور قابل ملاحظه‌ای در بین افراد مختلف، نه تنها در کودکی، بلکه در طول بزرگسالی نیز متفاوت است و همچون سایر ابعاد عملکردی‌شان کیفیت هماهنگی حرکتی فرد نیز تحت تأثیر ترکیبی از عوامل متعدد، شامل میزان بالندگی رشدی، استعداد یا توانایی ذاتی فرد و میزان انگیزش او برای تمرین و پالایش این مهارت‌هاست. کودکی که مهارت کمتری دارد ممکن است از شرکت در فعالیت‌های چالش‌آور جسمانی خودداری کند و به بازی‌های کم‌تحرك و انحرافات متمایل شود و یا ممکن است در حین فعالیت‌های جسمانی به رفتارهای پرخاشگرانه یا دلقک‌بازی روی آورد تا بیشتر مورد توجه قرار گیرد. بسیاری از کودکان دارای مشکل هماهنگی در سایر حوزه‌های رشدی، مثل زبان یا حفظ لغات استعداد دارند که ممکن است مهارت در آن‌ها توجه‌ها را از ناشی بودن نسبی در مهارت‌های حرکتی منحرف نماید. لیلا ای. کورتز کتاب درک مهارت‌های حرکتی در کودکان دارای کنش‌پریشی، بیش‌فعالی

اصول کلی برای مداخله است که برخی از اصول عمومی کمک به کودکان برای توسعه و رشد تبحر در حرکاتی را به بحث می‌گذارد که ممکن است مهارت‌های حرکتی کودک را به چالش بکشند. همچنین راهنمایی‌های عمومی برای ارتقای رفتارها و نگرش‌های کودکان با هماهنگی ضعیف را پیشنهاد می‌کند و ماهیت بحث‌برانگیز برخی روش‌های درمان تخصصی را به بحث می‌کشد. آمادگی رشدی برای یادگیری مهارت‌های حرکتی، جنبه‌های حسی یادگیری حرکتی، اهمیت انگیزش و تجربه، یاد گرفتن زمان جبران کردن، رویکردهای درمان اختصاصی، درمان یکپارچگی حسی، درمان عصبی رشدی [در اطفال و نوباوه‌ها و کودکان بزرگ‌تر] مثال‌هایی با رویکردهای درمانی جایگزین مناسب هستند که در این فصل به آن‌ها پرداخته شده است. بخش دوم کتاب شامل راهبردهای عملی و فعالیت‌هایی برای منزل و مدرسه است که فصول چهارم، پنجم، ششم و هفتم را در خود جای داده است. فصل چهارم به ارتقای مهارت‌های حرکتی پایه پرداخته و به این مطلب اشاره کرده که ارائه راهبردهای تدریس تخصصی و پیشنهاد فعالیت‌هایی برای استفاده در یادگیری مهارت‌های حرکتی باید شامل طراحی حرکتی، یکپارچگی دوطرفه، تعادل، هماهنگی حرکتی ظریف، کنترل حرکتی زبان و مهارت‌های بینایی عملکردی باشد. آگاهی بدنی، برنامه‌ریزی حرکتی، یکپارچگی حرکتی دو طرفه، نمونه تشویق به ثبات در برتری دست، نمونه رشد مهارت‌های عمومی یکپارچگی حرکتی دو طرفه، مهارت‌های تعادلی، هماهنگی حرکتی ظریف، نمونه تمرین رشد ثبات شانه، آرنج و مچ دست، نمونه تمرین رشد جداسازی و زیردستی انگشت، مهارت‌های بینایی عملکردی، فعالیت‌هایی برای جلوگیری از خستگی چشم و نمونه تمرین تقویت بینایی عملکردی، مواردی هستند که در فصل چهارم به‌طور کامل به آن‌ها پرداخته شده است. فصل پنجم به بیان راهبردهایی برای ارتقای استقلال در مهارت‌های زندگی روزمره می‌پردازد و به راهبردهای توصیه شده برای مهارت‌های لباس پوشیدن، زمان غذا خوردن و بهداشت فردی اشاره می‌کند. فصل ششم موضوع مطرح کردن مشکلات در مهارت‌های کلاس درس را در خود جای داده است و به یادگیری، نحوه کنار آمدن با مشکلات کلاس درس شامل جایابی و نشستن صحیح یادگیری نوشتن و استفاده از قیچی و ارتقای مهارت‌های سازمانی اشاره می‌کند.

فصل هفتم به تأثیر اجتماعی مشکلات هماهنگی، چگونگی کمک به کودک برای توسعه خودانگاره مثبت به‌عنوان مبنای یادگیری، همراه بودن با سایر کودکان و چگونگی کنار آمدن با طعنه‌ها و آزار و اذیت دیگران می‌پردازد. در انتهای کتاب پیوست‌های مختلفی شامل فهرستی از آزمون‌ها و ابزارهای ارزیابی، فهرست منابع برای مطالعه بیشتر، آژانس‌ها و مؤسسات و متخصصان مشاوره‌دهنده و کمک‌های فنی به والدین فهرستی از وسایل و اسباب‌های کمکی و سایر مواد آموزشی مفید برای کار با کودکان ارائه شده است. ترجمه روان، دسته‌بندی مطالب، استفاده از جداول برای بیان بهتر مطالب و همچنین استفاده از شکل‌های ساده و گویا برای انتقال هرچه بیشتر مفاهیم، جذابیت کتاب را دوچندان کرده است. مترجمان بر سلیس و روان بودن مطالب تأکید بسیار داشته‌اند.